

LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKSLO IR STUDIJŲ ĮSTATYMAS

Nauja įstatymo redakcija nuo 2002 m. spalio 1 d.:
Nr. [IX-945](#), 2002-06-11, Žin., 2002, Nr. 68-2758 (2002-07-03)

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

Šis Įstatymas nustato:

- 1) Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų sistemą;
- 2) mokslo ir studijų institucijų steigimo, pertvarkymo ir pabaigos teisinius pagrindus;
- 3) mokslo ir studijų institucijų veiklos valstybinio reglamentavimo ribas;
- 4) mokslo laipsnių ir pedagoginių vardų įgijimo principus;
- 5) studijų, mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros bei mokslinių tyrimų įstaigų finansavimo principus;
- 6) mokslininkų ir tyrėjų organizacijų veiklos teisinius pagrindus;
- 7) mokslininkų ir tyrėjų profesinės veiklos teises ir pareigas.

2 straipsnis. Pagrindinės Įstatymo sąvokos

1. **Moksliniai tyrimai** (kitai – **mokslinis darbas**) – tyrimai, skirstomi į fundamentinius ir taikomuosius mokslinius tyrimus.

2. **Fundamentiniai moksliniai tyrimai** – eksperimentiniai ir (arba) teoriniai darbai, atliekami pirmiausia reiškinių esmei ir stebimai tikrovei pažinti, tuo metu neturint tikslo konkrečiai panaudoti gautus rezultatus.

3. **Taikomieji moksliniai tyrimai** – eksperimentiniai ir (arba) teoriniai pažinimo darbai, pirmiausia skiriami specifiniams praktiniams tikslams pasiekti arba uždaviniams spręsti.

4. **Eksperimentinė plėtra** (kitai – **taikomoji mokslinė veikla**) – mokslinių tyrimų ir praktinės patirties sukaupu pažinimu paremti sistemingi darbai, kurių tikslas – kurti naujas medžiagas, technologijas, produktus ir įrenginius, diegti naujus procesus, sistemas ir paslaugas arba iš esmės tobulinti jau sukurtus ar įdiegtus.

5. **Mokslininkas** – tyrėjas, atliekantis mokslinius tyrimus ir turintis mokslo laipsnį ir (ar) pedagoginį vardą.

6. **Mokslo ir studijų institucija** – įstaiga ar organizacija, suteikianti studijuojantiems aukštąjį išsilavinimą ir (arba) rengianti mokslininkus, ir (arba) atliekanti mokslinius tyrimus, ir (arba) atliekanti eksperimentinės plėtros darbus.

7. **Mokslinių tyrimų įstaiga** – įstaiga, kurios pagrindinė veikla yra moksliniai tyrimai ir (arba) eksperimentinė plėtra.

8. **Tyrėjas** – aukštąjį išsilavinimą turintis asmuo, atliekantis mokslinius tyrimus ir (arba) eksperimentinės plėtros darbus.

3 straipsnis. Mokslo ir studijų sistema

Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų sistemą sudaro:

- 1) mokslo ir studijų institucijos: aukštosios mokyklos ir mokslinių tyrimų įstaigos;
- 2) Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas;
- 3) Lietuvos mokslo taryba;
- 4) Lietuvos mokslų akademija;
- 5) Lietuvių katalikų mokslo akademija;
- 6) Lietuvos universitetų rektorių konferencija;
- 7) Lietuvos mokslo institutų direktorių konferencija;
- 8) mokslo ir studijų institucijų asociacijos;
- 9) mokslo ir technologijų parkai;

- 10) mokslininkų ir tyrėjų organizacijos, sąjungos, studentų atstovybės;
- 11) kitos institucijos, įstaigos ar organizacijos, kurių veikla susijusi su mokslo ir studijų veiklos vertinimu ar organizavimu.

4 straipsnis. Aukštosios mokyklos

Aukštųjų mokyklų steigimą, veiklą, pabaigą ir pertvarkymą bei studijų jose tvarką nustato Aukštojo mokslo įstatymas.

5 straipsnis. Mokslinių tyrimų įstaigos

1. Mokslinių tyrimų įstaigos, kurių steigėja yra Vyriausybė, šiame Įstatyme vadinamos valstybės mokslinių tyrimų įstaigomis. Kitos mokslinių tyrimų įstaigos šiame Įstatyme vadinamos privačiomis mokslinių tyrimų įstaigomis.

2. Valstybės mokslinių tyrimų įstaigos gali būti biudžetinės įstaigos arba viešosios įstaigos. Biudžetinės mokslinių tyrimų įstaigos savo veiklą grindžia šiuo Įstatymu, kitais teisės aktais, taip pat savo statutais ar įstatais. Viešosios mokslinių tyrimų įstaigos savo veiklą grindžia šiuo Įstatymu, Viešųjų įstaigų įstatymu, jeigu šis Įstatymas nenustato kitaip, kitais teisės aktais, taip pat savo statutais ar įstatais.

3. Privačios mokslinių tyrimų įstaigos steigėjas gali pasirinkti Lietuvos Respublikos įstatymuose numatytą įstaigos teisinę formą. Savo veiklą šios įstaigos grindžia įstatymais, kitais teisės aktais, taip pat savo įstatais.

4. Mokslinių tyrimų įstaigos atlieka mokslinius tyrimus ir (arba) eksperimentinės plėtros darbus, kaupia mokslo žinias, skatina visuomenės imlumą mokslui ir kultūrai, jos gebėjimus konkuruoti aukšto lygio technologijų, gaminių bei paslaugų rinkoje, skatina regionų bei visos šalies plėtrą, plėtoja šalies humanitarinę, informacinę ir technologinę kultūrą, puoselėja akademinės bendruomenės tradicijas.

6 straipsnis. Mokslinių tyrimų įstaigų veiklos teisiniai pagrindai

1. Valstybės mokslinių tyrimų įstaigos yra šios:

- 1) valstybės mokslo institutai;
- 2) universitetų mokslo institutai;
- 3) valstybės mokslo įstaigos.

2. Valstybės mokslo institutas yra mokslinių tyrimų įstaiga, steigiamą, kad atliktų Lietuvos ūkiui ir kultūrai bei tarptautiniam bendradarbiavimui svarbius ilgalaikius tarptautinio lygio mokslinius tyrimus, kuriems reikia specializuotų mokslininkų grupių, duomenų sankeipų bei specializuotos eksperimentinės įrangos. Kartu su aukštosiomis mokyklomis valstybės mokslo institutas rengia mokslininkus, padeda rengti specialistus. Valstybės mokslo institutų mokslinių tyrimų kryptis tvirtina Vyriausybė Švietimo ir mokslo ministerijos teikimu, parengtu išnagrinėjus Lietuvos mokslo tarybos bei suinteresuotų valstybės institucijų pasiūlymus.

3. Universiteto mokslo institutas yra mokslinių tyrimų įstaiga, pagal sutartis su universitetu suteikianti mokslinę bazę universiteto studentų studijoms ir mokslininkams rengti doktorantūroje, taip pat dėstytojų mokslinei kvalifikacijai kelti. Universitetų mokslo institutai steigiami tarptautinio lygio atskirų mokslo krypčių ar šakų moksliniams tyrimams atlikti. Universiteto mokslo institutas savo veikloje vadovaujasi šiuo Įstatymu, Aukštojo mokslo įstatymu ir kitais teisės aktais.

4. Mokslo įstaigos pagrindinė veikla yra moksliniai tyrimai. Valstybės mokslo įstaigos steigiamos, kad atliktų ūkio ir kultūros plėtrai svarbius taikomuosius tyrimus ir eksperimentinės plėtros darbus ir (ar) plėtotų eksperimentinę gamybą, rengtų moksliniais tyrimais pagrįstas rekomendacijas įmonėms, valstybės ir kitoms institucijoms.

5. Privačios mokslinių tyrimų įstaigos steigiamos jų steigėjų moksliniams uždaviniams spręsti.

7 straipsnis. Mokslinių tyrimų įstaigų steigimo sąlygos

1. Mokslinių tyrimų įstaiga gali būti steigiamą, jei Vyriausybės įgaliota mokslinių tyrimų įstaigų ir jų veiklos vertinimo institucija nustato, kad tam yra būtina materialinė bazė

ir yra įvykdyti kiti steigiamoms įstaigoms keliami reikalavimai, yra Vyriausybės įgaliotų institucijų išvados, patvirtinančios, kad steigiamos įstaigos materialinė bazė atitinka darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus.

2. Reikalavimus steigiamoms mokslinių tyrimų įstaigoms, šių įstaigų veiklos kvalifikacinius reikalavimus ir jų veiklos priežiūros tvarką nustato Vyriausybė, atsižvelgdama į Lietuvos mokslo tarybos ir Lietuvos mokslų akademijos siūlymus.

3. Mokslinių tyrimų įstaigos registruojamos juridinių asmenų registre Juridinių asmenų registro nuostatų nustatyta tvarka.

8 straipsnis. Mokslinių tyrimų įstaigų steigimas

1. Valstybės mokslo institutą Švietimo ir mokslo ministerijos teikimu steigia Vyriausybė.

2. Universiteto mokslo institutą bendru universiteto bei Švietimo ir mokslo ministerijos teikimu steigia Vyriausybė, išnagrinėjusi Lietuvos mokslo tarybos išvadas ir rekomendacijas.

3. Valstybės mokslo įstaigą Švietimo ir mokslo ministerijos teikimu steigia Vyriausybė, atsižvelgdama į suinteresuotų valstybės institucijų siūlymus. Vyriausybė gali pavesti valstybės mokslo įstaigos steigėjo funkcijas, nesusijusias su jos steigimu, pabaiga ir pertvarkymu, atlikti su įstaigos veikla susijusiai valstybės institucijai ar įstaigai.

4. Privačias mokslinių tyrimų įstaigas gali steigti Lietuvos Respublikos bei užsienio fiziniai ir juridiniai asmenys.

5. Mokslinių tyrimų įstaiga laikoma įsteigta nuo jos įregistravimo juridinių asmenų registre.

9 straipsnis. Mokslinių tyrimų įstaigų pabaiga ir pertvarkymas

1. Mokslinių tyrimų įstaigos reorganizuojamos, likviduojamos ir pertvarkomos Civilinio kodekso ir šio Įstatymo nustatytais pagrindais bei tvarka.

2. Jei Vyriausybės įgaliota mokslinių tyrimų įstaigų ir jų veiklos vertinimo institucija ar įstaigos steigėjo funkcijas atliekanti institucija pakartotinai nustato, kad valstybės mokslinių tyrimų įstaigos veikla neatitinka Vyriausybės nustatytų šios įstaigos veiklos kvalifikacinių reikalavimų, Vyriausybė Švietimo ir mokslo ministerijos ar įstaigos steigėjo funkcijas atliekančios institucijos teikimu (valstybės universiteto mokslo instituto atveju – bendru Švietimo ir mokslo ministerijos bei universiteto teikimu), parengtu įvertinus Lietuvos mokslo tarybos ir suinteresuotų valstybės institucijų išvadas, sprendžia dėl mokslinių tyrimų įstaigos pabaigos ar pertvarkymo.

3. Jei Vyriausybės įgaliota mokslinių tyrimų įstaigų ir jų veiklos vertinimo institucija pakartotinai nustato, kad privačios mokslinių tyrimų įstaigos veikla neatitinka Vyriausybės nustatytų kvalifikacinių reikalavimų, ji netenka mokslinių tyrimų įstaigos statuso.

10 straipsnis. Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas

1. Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas yra biudžetinė įstaiga. Jį steigia, jo nuostatus ir valdybą tvirtina Vyriausybė.

2. Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas, vykdydamas specialiąsias programas, Vyriausybės nustatyta tvarka teikia studentams valstybės paskolas, doktorantams bei mokslininkams finansinę paramą ir vykdo konkursus moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai finansuoti tam tikslui skirtomis valstybės biudžeto lėšomis.

11 straipsnis. Lietuvos mokslo taryba

1. Lietuvos mokslo taryba yra valstybės įstaiga. Ją Vyriausybės teikimu steigia ir jos nuostatus tvirtina Seimas.

2. Lietuvos mokslo tarybą sudaro mokslininkų, ūkio bei verslo interesams atstovaujančių organizacijų ir valstybės institucijų atstovai. Lietuvos mokslo taryba yra Seimo ir Vyriausybės patarėja mokslo, studijų ir eksperimentinės plėtros politikos klausimais.

12 straipsnis. Lietuvos mokslų akademija

1. Lietuvos mokslų akademija yra biudžetinė įstaiga, jungianti žymiausius Lietuvos ir savo veikla su Lietuva susijusius užsienio mokslininkus.

2. Lietuvos mokslų akademija yra mokslinis ekspertas mokslo ir studijų, technikos, ūkio, kultūros, socialinės raidos, aplinkos apsaugos, sveikatos apsaugos ir kitais klausimais.

3. Lietuvos mokslų akademija veikia pagal savo statutą. Jį priima ir keičia akademijos narių visuotinis susirinkimas. Statutą ir jo pakeitimus tvirtina Seimas.

4. Lietuvos mokslų akademijos nariams gali būti mokamos mėnesinės išmokos. Išmokų dydį ir mokėjimo tvarką nustato Vyriausybė.

13 straipsnis. Lietuvių katalikų mokslo akademija

Lietuvių katalikų mokslo akademija yra visuomeninė organizacija, jungianti katalikiškos orientacijos Lietuvos ir užsienio lietuvių mokslininkus. Jos veiklą gali remti valstybė.

14 straipsnis. Lietuvos universitetų rektorių konferencija

1. Lietuvos universitetų rektorių konferencija yra visuomeninė organizacija, kurią sudaro universitetinių aukštųjų mokyklų rektoriai. Jos veiklą gali remti valstybė.

2. Lietuvos universitetų rektorių konferencija koordinuoja universitetų tarpusavio ryšius, taip pat ryšius su valdžios ir valdymo bei savivaldybių institucijomis ir yra ekspertas studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros politikos klausimais.

15 straipsnis. Lietuvos mokslo institutų direktorių konferencija

1. Lietuvos mokslo institutų direktorių konferencija yra visuomeninė organizacija, kurią sudaro valstybės mokslo institutų ir universitetų mokslo institutų direktoriai. Jos veiklą gali remti valstybė.

2. Lietuvos mokslo institutų direktorių konferencija koordinuoja institutų tarpusavio ryšius, taip pat ryšius su valstybės bei savivaldybių institucijomis ir yra ekspertas mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros politikos klausimais.

16 straipsnis. Mokslo ir studijų įstaigų asociacijos

1. Mokslo ir studijų įstaigos bendriems mokslo ir studijų bei ūkiniais ar socialiniams uždaviniais spręsti gali jungtis tarpusavyje arba su kitomis įstaigomis ar įmonėmis nuolatiniais arba laikiniais asociaciniais ryšiais. Sprendimus dėl asociacijų steigimo ir (ar) įstaigos įstojimo į asociaciją priima įstaigų senatai (tarybos). Asociacijų tikslai, valdymo organai, jų sudarymo tvarka ir kompetencija, asociacijų pabaigos ir pertvarkymo tvarka nustatoma asociacijų įstatuose, sudaromuose pagal Asociacijų įstatymą. Asociacijos įstatams ir jų pakeitimams turi pritarti įstaigų – asociacijos narių senatai (tarybos).

2. Mokslo ir studijų įstaigų asociacijos registruojamos juridinių asmenų registre. Juridinių asmenų registro nuostatų nustatyta tvarka. Jos gali būti remiamos valstybės.

17 straipsnis. Mokslo ir technologijų parkai

1. Mokslo ir technologijų parkai (toliau – parkai) steigiami įmonėms, veikiančioms taikomųjų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros srityje, remti, taip pat mokslo ir studijų įstaigų atliekamų mokslinių tyrimų rezultatų komercializavimui bei mokslinių tyrimų ir ūkio ryšiams skatinti.

2. Parkų steigimo, veikimo, pabaigos ir pertvarkymo tvarką nustato Civilinis kodeksas ir Viešųjų įstaigų įstatymas. Vyriausybė tvirtina pavyzdinius mokslo ir technologijų parkų įstatus. Savo veiklai parkai, atitinkantys Vyriausybės nustatytus kriterijus, kai bent vienas iš steigėjų yra valstybės ar savivaldybės institucija, gali naudoti panaudos pagrindais jiems perduotą valstybės ir savivaldybių turtą. Parkai gali vykdyti valstybės institucijų ar įstaigų patvirtintas programas.

3. Parko ir jo remiamų įmonių tarpusavio santykiai ir įsipareigojimai nustatomi sutartyse.

18 straipsnis. Mokslininkų ir tyrėjų organizacijos, sąjungos, studentų atstovybės

1. Mokslininkų ir tyrėjų organizacijų steigimą ir veiklą reglamentuoja Visuomeninių organizacijų įstatymas.

2. Lietuvos mokslininkų sąjungos yra mokslininkų ir tyrėjų organizacijų asociacijos, veikiančios pagal Asociacijų įstatymą. Vyriausybės nustatyta tvarka sąjungos registruojamos juridinių asmenų registre.

3. Studentų atstovybių veiklos pagrindus ir funkcijas nustato Aukštojo mokslo įstatymas.

19 straipsnis. Mokslo ir studijų institucijų turtas

1. Mokslo ir studijų institucijų turtą sudaro daiktai, pinigai ir vertybiniai popieriai, kitas turtas bei turtinės teisės, intelektinės veiklos rezultatai, informacija, veiksmai ir veiksmų rezultatai, taip pat kitos turtinės ir neturtinės vertybės. Šį turtą mokslo ir studijų institucijos naudoja, valdo ir juo disponuoja įstatymų nustatyta tvarka.

2. Valstybės mokslo ir studijų institucijos (išskyrus viešąsias įstaigas) joms perduotu valstybės turtu naudojasi neatlygintinai patikėjimo teise.

3. Turtą, kuris įsigytas iš nebiudžetinių lėšų, gautas dovanų, priimtas kaip palikimas ar įgytas kitu teisėtu būdu, mokslo ir studijų institucijos valdo, naudoja ir juo disponuoja nuosavybės teise pagal Civilinio kodekso normas.

20 straipsnis. Mokslinių tyrimų įstaigų statutai ir įstatai

1. Valstybės mokslinių tyrimų įstaigų veiklą reglamentuoja Vyriausybės patvirtinti statutai ar įstatai. Vyriausybė gali pavesti patvirtinti valstybės mokslo įstaigos įstatus institucijai, kuri jos pavedimu atlieka steigėjo funkcijas.

2. Mokslinių tyrimų įstaigos statute (įstatuose) turi būti nurodyta:

- 1) įstaigos pavadinimas;
- 2) teisinė forma;
- 3) buveinė;
- 4) veiklos tikslai;
- 5) mokslo darbuotojų ir tyrėjų susirinkimo šaukimo tvarka ir kompetencija;
- 6) tarybos ir kitų valdymo organų sudarymo tvarka ir kompetencija;
- 7) darbuotojų teisės, pareigos ir atsakomybė;
- 8) lėšų šaltiniai, turto ir lėšų naudojimo tvarka;
- 9) statuto (įstatų) keitimo tvarka;
- 10) kiti veiklos klausimai.

21 straipsnis. Mokslinių tyrimų įstaigų savivalda ir valdymas

1. Valstybės mokslo institutai ir universitetų mokslo institutai turi savivaldą, apibrėžtą šiame ir kituose įstatymuose bei jų statute. Institutai turi teisę:

- 1) pasirinkti mokslinių tyrimų kryptis ir teikti jas Švietimo ir mokslo ministerijai;
- 2) nustatyti savo struktūrą, vidaus darbo tvarką, darbuotojų skaičių, jų teises ir pareigas, taip pat, jeigu Vyriausybė nenustato kitaip, darbuotojų darbo apmokėjimo sąlygas;
- 3) statuto nustatyta tvarka sudaryti savivaldos organus;
- 4) nustatyti bendradarbiavimo su Lietuvos Respublikos ir užsienio įmonėmis, įstaigomis ir organizacijomis formas;
- 5) leisti mokslo ir kitą literatūrą, taip pat pasirinkti mokslinius leidinius savo tyrimų rezultatams skelbti ir jų skelbimo būdus;
- 6) įstatymų nustatyta tvarka įgyti kitų teisių ir pareigų.

2. Aukščiausiasis valstybės mokslo instituto savivaldos organas yra taryba. Du trečdalius tarybos narių renka instituto mokslininkai ir trečdalį narių deleguoja steigėjas arba jo įgaliota institucija. Vyriausybė gali nustatyti ir kitokį instituto mokslininkų išrinktų ir steigėjo paskirtų tarybos narių santykį, be to, ji gali nustatyti, kad į instituto tarybą įtraukiami ir suinteresuotų institucijų, įstaigų bei organizacijų atstovai. Mokslo instituto direktorius pagal pareigas yra tarybos narys, bet negali būti jos pirmininku.

3. Valstybės mokslo instituto taryba:

- 1) nustato pagrindines instituto mokslinės veiklos kryptis, tvirtina perspektyvinį instituto veiklos planą;
 - 2) viešo konkurso būdu slapto balsavimu renka instituto direktorių;
 - 3) tvirtina instituto struktūrą ir jos pakeitimus;
 - 4) tvirtina instituto metines veiklos ataskaitas, organizuoja veiklos nuolatinę kvalifikacinę analizę ir vertina, kaip institutas vykdo savo tikslus, uždavinius ir paskirtį valstybėje;
 - 5) tvirtina mokslininkų rengimą doktorantūroje reglamentuojančius dokumentus ir kontroliuoja mokslininkų rengimo kokybę;
 - 6) nustato instituto mokslo darbuotojų kvalifikacinius reikalavimus, jų atestavimo ir konkursų į pareigas organizavimo tvarką;
 - 7) svarsto instituto pajamų ir išlaidų sąmatą, jos vykdymo apyskaitą, kitus mokslinę veiklą ir vidaus tvarką reglamentuojančius dokumentus;
 - 8) atlieka kitas statute nustatytas funkcijas.
4. Valstybės mokslo instituto tarybos išrinktą direktorių tvirtina švietimo ir mokslo ministras.
5. Valstybės mokslo instituto direktorius yra instituto vadovas, veikia instituto vardu ir jam atstovauja. Direktorius atlieka statuto ir teisės aktų įstaigos vadovui nustatytas funkcijas ir atsako už tai, kad instituto veikla nepažeistų įstatymų, statuto ir kitų teisės aktų.
6. Universiteto mokslo instituto valdymą reglamentuoja Aukštojo mokslo įstatymas.
7. Valstybės mokslo įstaigos savivaldos ir valdymo organus, jų formavimo tvarką nustato Vyriausybės patvirtinti pavyzdiniai valstybinių mokslo įstaigų įstatai.
8. Valstybės mokslinių tyrimų įstaigos direktorius turi būti mokslininkas. Tas pats asmuo mokslo instituto ar universiteto mokslo instituto direktoriaus pareigas gali eiti ne ilgiau kaip dvi penkerių metų kadencijas iš eilės.
9. Privačių mokslinių tyrimų įstaigų valdymą reglamentuoja jų įstatai.

22 straipsnis. Mokslinių tyrimų įstaigų veiklos priežiūra

1. Mokslinių tyrimų įstaigos kasmet pagal švietimo ir mokslo ministro patvirtintas taisykles pateikia Švietimo ir mokslo ministerijai mokslinės ir su ja susijusios kitos veiklos ataskaitą.
2. Mokslinių tyrimų įstaigos nuolat atlieka savo veiklos kvalifikacinę analizę. Ją papildo reguliarius Švietimo ir mokslo ministerijos nustatyta tvarka organizuojamas ekspertinis mokslinės veiklos vertinimas. Ne rečiau kaip kas penkeri metai atliekama mokslinių tyrimų įstaigos atestacija. Jos rezultatai gali būti pagrindas keisti mokslinės įstaigos teisinį statusą, ją pabaigti ar pertvarkyti.
3. Švietimo ir mokslo ministerija savo nustatyta tvarka vykdo visų Lietuvos Respublikoje valstybės biudžeto lėšomis atliekamų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos darbų stebėseną. Ministerijos ir kitos įstaigos privalo teikti Švietimo ir mokslo ministerijai informaciją apie tokius jų užsakymu atliekamus darbus.

23 straipsnis. Mokslo ir studijų institucijų veiklos finansavimo šaltiniai

Mokslo ir studijų institucijų veikla gali būti finansuojama valstybės biudžeto asignavimais, Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo bei kitų fondų lėšomis, taip pat kitomis teisėtai įgytomis lėšomis. Mokslo ir studijų institucijos taip pat gali vykdyti valstybines mokslo bei kitas programas, užsakymus pagal sutartis su Lietuvos Respublikos ir užsienio fiziniiais bei juridiniais asmenimis, dalyvauti tarptautinėse mokslo ar studijų programose.

24 straipsnis. Valstybės lėšos mokslui ir studijoms bei eksperimentinei plėtrai

1. Studijos, moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra finansuojami valstybės lėšomis. Valstybė pripažįsta lituanistikos tyrimų prioritetą.
2. Seimas kasmet nustato asignavimų mokslui ir studijoms bendrą sumą: paprastosioms išlaidoms (neišskiriant lėšų darbo užmokesčiui) ir Valstybės investicijų programoje numatytus valstybės biudžeto asignavimus nepaprastosioms išlaidoms. Kartu iš

asignavimų mokslui ir studijoms nurodomi asignavimai kiekvienai valstybės aukštajai mokyklai.

3. Aukštosioms mokykloms nepriskirtus biudžeto asignavimus Vyriausybė paskirsto studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros programoms, jas vykdančioms mokslinių tyrimų įstaigoms, Lietuvos valstybiniam mokslo ir studijų fondui bei kitiems tikslams. Mokslo ir studijų infrastruktūros ir jos objektų, ekspertinių ir kitų mokslo ir studijų sistemos veiklą aprūpinančių institucijų veikla, bendrieji mokslo ir studijų sistemos poreikiai, vykdomų programų administravimas finansuojami iš studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros programoms skirtų asignavimų.

4. Mokslinius tyrimus ir jų rezultatų pritaikymo ūkinėje veikloje darbus atliekantys ūkio subjektai gali gauti valstybės pagalbą, jei tai neprieštarauja valstybės pagalbą nustatančioms Europos Sąjungos teisės normoms. Tokią pagalbą Vyriausybės nustatyta tvarka teikia ministerijos ir Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas.

5. Lietuvos ūkio, kultūros, socialinės, sveikatos, krašto ir gamtos apsaugos bei kitų sričių programoms reikalingi moksliniai tyrimai, eksperimentinė plėtra ir specialistų rengimas finansuojami iš tvirtinant šias programas joms numatomų lėšų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-2487](#), 2004-10-12, Žin., 2004, Nr. 158-5756 (2004-10-30)

25 straipsnis. Valstybės biudžeto lėšų skyrimas aukštosioms mokykloms

Valstybės biudžeto lėšos aukštosioms mokykloms skiriamos vadovaujantis Aukštojo mokslo įstatymo nuostatomis.

26 straipsnis. Mokslinių tyrimų įstaigų nebiudžetinės lėšos

Lėšos, kurias valstybės mokslinių tyrimų įstaigos gauna vykdydamos sutartinius įsipareigojimus, tarptautines programas ar teikdamos paslaugas, yra įstaigų nuosavybė. Vyriausybės nustatyta tvarka jos įtraukiamos į apskaitą valstybės biudžete, tačiau įstaigos statutuose nurodytiems tikslams ir uždaviniams įgyvendinti valdo ir naudoja šias lėšas bei jomis disponuoja savarankiškai.

27 straipsnis. Valstybės biudžeto lėšų skyrimas valstybės mokslinių tyrimų įstaigoms

1. Valstybės biudžeto tiksliniai asignavimai skiriami valstybės mokslo institutams ir universitetų mokslo institutams (toliau šiame straipsnyje – įstaigoms) jų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros programoms įgyvendinti. Įstaigų atsiskaitymo ir atskaitomybės už valstybės biudžeto lėšas tvarką nustato Finansų ministerija.

2. Įstaigai skiriamų valstybės biudžeto tikslinių asignavimų dydis yra siejamas su jos veiklos rezultatais ir nustatomas pagal Vyriausybės patvirtintą metodiką, kuria remiantis apskaičiuojamos šios įstaigos išlaidos:

- 1) moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai;
 - 2) doktorantūrai;
 - 3) įstaigos administravimo, pastatų išlaikymo, šildymo ir kitos ūkio išlaidos;
 - 4) išlaidos, susijusios su objektų, įrašytų į nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą ir Lietuvos kultūros vertybių sąrašus, priežiūra;
 - 5) kitos Vyriausybės nustatytos išlaidos.
3. Įstaigai taip pat skiriami valstybės biudžeto asignavimai:
- 1) valstybės investicijų ir kitoms programoms vykdyti;
 - 2) tarptautiniams mainams plėtoti;
 - 3) ilgalaikiam turtui (mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros įrangai, leidybos bei kompiuterių įrangai ir kt.) įsigyti ir pastatams atnaujinti.

4. Valstybės mokslinių tyrimų įstaigų programos finansuojamos pagal sutartis su steigėju ar jo funkcijas atliekančia institucija.

28 straipsnis. Mokslinių tyrimų įstaigų finansinė atskaitomybė

1. Pajamas ir išlaidas mokslinių tyrimų įstaiga tvarko Buhalterinės apskaitos įstatymo nustatyta tvarka. Iš valstybės biudžeto gaunamiems tiksliniams asignavimams panaudoti sudaroma išlaidų sąmata.

2. Mokslinių tyrimų įstaiga kasmet (ne vėliau kaip kovo mėnesį) viešai skelbia praėjusių metų pajamų ir išlaidų ataskaitą.

3. Mokslinių tyrimų įstaiga išlaidų apyskaitas įstatymų nustatyta tvarka pateikia institucijoms, iš kurių gavo finansavimą. Valstybės biudžeto lėšų panaudojimo tikslingumą kontroliuoja Valstybės kontrolė.

4. Prireikus Švietimo ir mokslo ministerija gali inicijuoti įstaigos finansinės atskaitomybės auditą.

29 straipsnis. Mokslo laipsniai

1. Lietuvos Respublikoje pripažįstami daktaro ir habilituoto daktaro mokslo laipsniai.

2. Daktaro mokslo laipsnis suteikiamas asmenims, įvykdžiusiems doktorantūros reikalavimus ir apgynusiems daktaro disertaciją. Doktorantūros nuostatus, reglamentuojančius ir mokslo laipsnio teikimo tvarką, tvirtina Vyriausybė. Mokslinių tyrimų įstaigų doktorantai turi Aukštojo mokslo įstatymo ir kitų įstatymų nustatytas studentų teises.

3. Habilitacijos tvarką nustato Vyriausybė, atsižvelgdama į Lietuvos mokslo tarybos, Lietuvos universitetų rektorių konferencijos, Lietuvos valstybinių mokslo institutų direktorių konferencijos ir Aukštojo mokslo tarybos siūlymus.

30 straipsnis. Pedagoginiai vardai

1. Lietuvos Respublikoje teikiami docento ir profesoriaus pedagoginiai vardai.

2. Atitinkamas pareigas einantiems dėstytojams pedagoginius vardus teikia aukštųjų mokyklų senatai Vyriausybės nustatyta tvarka.

31 straipsnis. Mokslo laipsnius ir pedagoginius vardus patvirtinantys dokumentai

1. Mokslo laipsnį ir pedagoginį vardą patvirtinančių dokumentų formą, jų gamybos, apskaitos, registravimo ir išdavimo tvarką nustato Vyriausybė.

2. Užsienyje įgyti mokslo laipsnių diplomai pripažįstami (nostrifikuojami) Vyriausybės nustatyta tvarka, jeigu Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys nenustato kitaip.

32 straipsnis. Mokslo ir studijų institucijų personalas

1. Mokslo ir studijų institucijų personalą sudaro dėstytojai, mokslo darbuotojai bei kiti tyrėjai, administracijos ir kiti tarnautojai.

2. Dėstytojų ir mokslo darbuotojų pareigas nustato Aukštojo mokslo įstatymas.

33 straipsnis. Mokslinių tyrimų įstaigų tyrėjai

1. Minimalius kvalifikacinius tyrėjų pareigybių reikalavimus, konkursų į šias pareigas organizavimo, tyrėjų atestavimo tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

2. Asmuo, norintis dirbti mokslinių tyrimų įstaigoje kaip nepagrindinėje darbovietėje, kartu su prašymu priimti dirbti tyrėju privalo nurodyti savo pareigas (dirbamą darbą) pagrindinėje ir visose nepagrindinėse darbovietėse.

34 straipsnis. Administracijos ir kiti tarnautojai

1. Mokslinių tyrimų įstaigos turi turėti administraciją, būtiną jos ir jos padalinių administracinėms funkcijoms atlikti, taip pat kitų tarnautojų, reikalingų įstaigos mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros bei ūkinės veiklos uždaviniams įgyvendinti.

2. Administraciją sudaro mokslinių tyrimų įstaigų ir jų padalinių vadovai, vadovų pavaduotojai bei įstaigų moksliniai sekretoriai, jei kitaip nenustato įstaigos statutas (įstatai).

3. Kitų (ne administracijos) mokslinių tyrimų įstaigos tarnautojų skaičių, jų pareigas ir funkcijas nustato pati įstaiga.

35 straipsnis. Skyrimo į pareigas mokslinių tyrimų įstaigose tvarka

1. Į mokslinių tyrimų įstaigų mokslo darbuotojų ir kitų tyrėjų pareigas asmenys skiriami viešo konkurso būdu ne ilgesniam kaip penkerių metų laikotarpiui.

2. Prieš du mėnesius iki mokslinių tyrimų įstaigos mokslo darbuotojo ar kito tyrėjo darbo sutarties termino pabaigos skelbiamas viešas konkursas į šias pareigas. Jame gali dalyvauti ir šias pareigas einantis asmuo.

3. Įstaigos tarybos sprendimu gali būti rengiama mokslo darbuotojo ar kito tyrėjo atestacija. Neatestuotas asmuo atleidžiamas iš pareigų įstatymų nustatyta tvarka.

4. Vyresni kaip šešiasdešimt penkerių metų mokslo darbuotojai ar kiti tyrėjai gali dirbti mokslinių tyrimų įstaigoje, jei įstaigos taryba pritaria, kad su jais būtų sudaroma terminuota darbo sutartis ne ilgesniam kaip trejų metų laikotarpiui. Tokia sutartis tarybos sprendimu gali būti sudaroma pakartotinai.

5. Į mokslinių tyrimų įstaigų, taip pat jų padalinių vadovų ar jų pavaduotojų pareigas gali būti renkami (skiriami) ne vyresni kaip šešiasdešimt penkerių metų asmenys. Vyresniems kaip šešiasdešimt penkerių metų asmenims, kurie eina mokslinių tyrimų įstaigų, jų padalinių vadovų ar šių vadovų pavaduotojų bei įstaigų mokslinių sekretorių pareigas ir kurių kadencija dar nėra pasibaigusi, šio straipsnio 4 dalies reikalavimai netaikomi iki kadencijos pabaigos.

6. Mokslinių tyrimų įstaigos direktorius ne ilgesniam kaip vienerių metų laikotarpiui gali be konkurso priimti dirbti mokslo darbuotojus ar kitus tyrėjus pagal terminuotą darbo sutartį. Šiems asmenims taikomi atitinkamoms pareigoms nustatyti reikalavimai. Tolesniam darbui įstaigoje toks darbuotojas gali būti priimtas tik viešo konkurso būdu.

36 straipsnis. Asocijuoti mokslininkai

1. Asocijuoto mokslininko statusas Lietuvos mokslo ir studijų institucijos senato (tarybos) sprendimu gali būti suteikiamas toje institucijoje dirbusiam mokslininkui, palaikančiam su ja mokslinius ryšius, bet laikinai (trumpiau negu iki kadencijos pabaigos) išvykusiam dirbti į užsienio mokslo ir (ar) studijų įstaigą.

2. Asocijuotas mokslininkas, grįžęs dirbti į valstybės aukštąją mokyklą ar mokslinių tyrimų įstaigą, gali be konkurso susigrąžinti ankstesnes pareigas ir jas eiti iki kadencijos pabaigos, jeigu tam pritaria aukštosios mokyklos senatas ar mokslinių tyrimų įstaigos taryba.

37 straipsnis. Kviestiniai dėstytojai, mokslo darbuotojai ir tyrėjai

1. Mokslo ir studijų įstaiga gali ne ilgesniam kaip dvejų metų laikotarpiui pakviesti dėstytojus, mokslo darbuotojus ir kitus tyrėjus iš kitų valstybių dirbti pagal terminuotą darbo sutartį. Kviestiniams dėstytojams, mokslo darbuotojams ir kitiems tyrėjams netaikoma šiame Įstatyme nustatyta skyrimo į pareigas tvarka.

2. Mokslinių tyrimų įstaiga gali pagal sutartis su ūkio subjektais sudaryti galimybes jų tarnautojams atlikti įstaigoje mokslinius tyrimus ir (ar) eksperimentinės plėtos darbus.

38 straipsnis. Profesoriai emeritai

1. Vyresniems kaip šešiasdešimt penkerių metų profesoriams ar vyriausiesiems mokslo darbuotojams, turintiems profesoriaus pedagoginį vardą, aktyviai dirbusiems mokslinį ir pedagoginį darbą universitete, valstybės ar universiteto mokslo institute, už ypatingus nuopelnus mokslui ar menui įstaigos senatas (taryba) gali suteikti profesoriaus emerito vardą.

2. Profesoriumi emeritu statuto nustatyta tvarka sudaromos sąlygos dalyvauti įstaigos mokslinėje ir kitoje veikloje. Kiekvieno universiteto profesorių emeritų skaičius nustatomas universiteto sutartyje su Švietimo ir mokslo ministerija. Valstybės ar universiteto mokslo instituto profesorių emeritų skaičius turi būti suderintas su Švietimo ir mokslo ministerija.

3. Profesoriaus emerito vardas suteikia teisę gauti profesoriaus emerito valstybinę mokslininko pensiją.

39 straipsnis. Mokslininkų ir kitų tyrėjų teisės ir pareigos

1. Mokslininkai ir kiti tyrėjai turi lygias teises, neatsižvelgiant į jų lytį, rasę, politinius įsitikinimus, pažiūras, tikėjimą, kilmę, socialinę padėtį, tautybę ir kalbą, taip pat pilietybę, dalyvauti konkursuose ir pareigas įstaigose.

2. Mokslininkai ir kiti tyrėjai turi teisę:

1) dalyvauti konkursuose mokslo programoms vykdyti bei mokslo ir studijų fondų paramai gauti, disponuoti skirtomis lėšomis;

2) dalyvauti konkursuose stažuotėms Lietuvos Respublikoje ir užsienyje;

3) gauti iš valstybės institucijų moksliniam darbui reikalingą informaciją. Jeigu tokia informacija yra valstybės ar tarnybos paslaptis, ji teikiama ir naudojama teisės aktų nustatyta tvarka;

4) dalyvauti priimant sprendimus dėl savo įstaigos statuto (įstatų) turinio ir veiklos plano;

5) dalyvauti įvairiose profesinėse sąjungose bei visuomeninėse organizacijose, tarp jų ir esančiose užsienyje.

3. Mokslininkai, be šio straipsnio 2 dalyje išvardytų teisių, taip pat turi teisę:

1) dirbti savarankiškai arba jungtis į kūrybines grupes;

2) savarankiškai skelbti savo mokslinius darbus.

4. Mokslininkams ir kitiems tyrėjams garantuojama:

1) kūrybos ir intelektualaus darbo autorinės teisės, nustatytos Lietuvos Respublikos įstatymuose bei tarptautinėse sutartyse;

2) nepriklausomybė nuo ideologijos ir politinių institucijų;

3) apsauga nuo varžymų ir sankcijų už savo tyrimų rezultatų bei įsitikinimų skelbimą, išskyrus atvejus, kai skelbiama informacija yra valstybės ar tarnybos paslaptis.

5. Mokslininkai ir kiti tyrėjai privalo:

1) laikytis mokslinės ir profesinės etikos normų;

2) vykdyti savo įstaigos statute (įstatuose) nustatytas pareigas bei funkcijas.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS
PIRMININKAS

VYTAUTAS LANDSBERGIS

Vilnius, 1991 m. vasario 12 d.
Nr. I-1052

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-945](#), 2002-06-11, Žin., 2002, Nr. 68-2758 (2002-07-03)

MOKSLO IR STUDIJŲ ĮSTATYMO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

Šis Įstatymas, išskyrus 2 straipsnį, įsigalioja nuo 2002 m. spalio 1 d.

Nauja įstatymo redakcija

2.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-2487](#), 2004-10-12, Žin., 2004, Nr. 158-5756 (2004-10-30)

MOKSLO IR STUDIJŲ ĮSTATYMO 24 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

*** Pabaiga ***

Redagavo: Aušrinė Trapinskienė (2004-11-02)
autrap@lrs.lt